

Scheidende Chef Defensiestaf generaal Peter J. Graaff:

'Volwaardige krijgsmacht blijft noodzakelijk'

'Het handhaven van een volwaardige krijgsmacht blijft noodzakelijk. Vanuit de militaire optiek wens ik dat Defensie er als organisatie in zal slagen die boodschap over te dragen. In het kabinet en naar het publiek toe.' Generaal Peter J. Graaff, als chef defensiestaf opererend in het spanningsveld van wat militair noodzakelijk en politiek haalbaar wordt geacht, staat bij het scheiden van de markt nog steeds pal voor zijn zaak.

'Ik heb', zegt de generaal, 'volledig begrip voor de beperking van de defensie-uitgaven. We mogen niet meer uitgeven. Maar', voegt hij daar in één adem aan toe, 'ook niet minder.' Want, zo redeneert hij, de krijgsmacht wordt wel kleiner, maar er zijn tal van projecten in gang gezet om de verkleinde en geherstructureerde krijgsmacht-nieuwe-stijl ook te kunnen laten opereren. 'En dat kost veel geld.' Door het wegvallen van de grote vijand in het Oosten lijkt Defensie in het politieke krachtenveld een aantrekke-

lijke prooi voor verdere bezuiniging te zijn geworden. Maar de toestand in de wereld, en niet eens meer zover van ons bed, bevestigt vooralsnog de blijvende noodzaak van de krijgsmacht. Het publiek denkt er blijkens recente 'polls' ook zo over. Generaal Graaff: 'De krijgsmacht scoort in de publieke opinie beter dan ooit. In het politieke vlak zullen we beslagen ten ijs moeten komen. Met geloofwaardige overtuigende argumenten zal Defensie moeten aangeven wat ze precies wil. Hoe de krijgsmacht eruit moet komen te zien, wat de taken zijn en op welk soort operaties men de organisatie wil toespitsen.'

Herbezinning

Met de verkleining van de landmacht en de aanschaf van ander materieel, kernpunten in de Defensienota '91 die ondanks de ontwikkelingen in Oost-Europa overeind zijn gebleven, is intussen begonnen. Maar aan een herbezinning op deze nota valt volgens Graaff niet te ontkomen. 'Twee pregnante ontwikkelingen zijn er niet voldoende in onderkend. We hebben nooit verwacht dat de desintegratie van de Sovjetunie zo snel en zover zou doorwerken. Terwijl de omvang van operaties onder VN-vlag, mede mogelijk geworden door het wegvallen van de Oost-West-confrontatie, meer van de Nederlandse krijgsmacht is gaan vergen dan verwacht.' Een evaluatie van de Defensienota zal zich volgens Graaff vooral toespitsen

Tekst: Hans van Zwet

Foto rechts: Generaal Graaff: 'Omvang van de krijgsmacht een zaak van de politiek.'
(foto: Hennie Keeris)

Foto linksonder: Alert blijven.
(foto: AVDKM)

op de landmacht. Dat betekent nog meer verandering op de wijzigingen waar men nu al mee bezig is. De KL is van oudsher toegesneden op het opereren, na mobilisatie, in een groot-schalig conflict, maar vormt zich met het oog op crisisbeheersing om tot kleine, complete, snelle (lucht) mobiele eenheden. Het aantal VN-operaties groeit spectaculair. De Nederlandse krijgsmacht zal hiervoor steeds vaker uitzwerven over de wereld. Na het Midden-Oosten zijn Joegoslavië en Cambodja de meest actuele voorbeelden. Met het oog op het groeiend belang van participatie in crisissituaties lijkt het zinvol de krachten van parate eenheden te bundelen in organieke verbanden en andere in mobilisabele eenheden. Graaff: 'Er moet een potentieel zijn van echte parate troepen die kunnen worden ingezet voor vredesoperaties. Maar daarnaast blijft de behoefte aan opleiding en oefening voor mobilisabele verbanden.'

Politiek

Wat de uiteindelijke omvang van de krijgsmacht wordt, laat zich moeilijk voorspellen. 'Dat is', aldus de scheidende CDS, 'een zaak van de politiek. Het hangt ervan af hoeveel militairen Nederland uiteindelijk wil bijdragen voor vredesoperaties, humanitaire acties en crisisbeheersing. En hoe groot het Nederlandse contingent voor de NAVO-strijdkrachten zal zijn.' De chef defensiestaf speelt voortaan een centrale rol bij VN-operaties. 'Een logische zaak', vindt Graaff. 'Tot nog toe gingen de krijgsmacht delen apart in de slag, maar in het kader van de VN gaan ze steeds meer samen op stap.' Daarom is bij de onlangs doorgevoerde decentralisatie van de bevoegdheden, voor de CDS als coördinator bij 'interservice' optreden in het kader van crisisbeheersing, terecht een uitzondering gemaakt. Nu kan hij ook operaties leiden. Bij de planning had hij zo'n bevoegdheid al. Graaff blijkt geen voorstander van terugkeer naar een situatie waarin de krijgsmacht delen volgens een bepaalde verdeelsleutel een vast budget krijgen toegewe-

zen. 'In de onvoorspelbare omgeving waarin we nu opereren moet je budgetten zeker niet fixeren. Maar moet je het geld uitgeven waar dat nodig is.'

Fascinerend

Generaal Graaff kijkt 'zielstevreden' terug op zijn carrière. Als 'typisch voorbeeld van een beroeps-militair uit de Koude Oorlog', zoals hij zichzelf schetst, heeft hij de omwenteling als 'fascinerend' ervaren. 'Vooral als ik me bedenk hoe we in januari '90 bij een bijeenkomst van de chefs van de Defensiestaven van Oost en West - dus voor de ondertekening van de eerste wapenbeheersingsakkoorden in Wenen - elkaar nog argwanend zaten aan te kijken en met welk een groot gemak we nu met elkaar praten in het hoofdkwartier van de NAVO.' Als hoogtepunt in zijn carrière noemt hij zijn betrokkenheid bij de modernisering en automatisering van de KL. Meer recent de Defensienota. 'Het was een pittig maar zeer bevredigend karwei om in een tijd van snelle verandering de richting voor de toekomst op papier te krijgen.' Als dieptepunt is hem het dodelijk ongeval van een soldaat uit zijn compagnie bijgebleven. 'Je maakt jezelf dan verwijten, maar ik heb er mee leren leven.' Begaan is de generaal met het personeel in de krijgsmacht, dat veel veranderingen over zich heen krijgt. Tal van jonge mensen, velen met gezin, maken zich in de stroomversnelling van de herstructurering zorgen over hun toekomst. 'We werken in een organisatie met zeer loyale mensen, die afhankelijk zijn van beslissingen in Den Haag. Er is steeds gezegd dat er

naar wordt gestreefd dat er geen gedwongen ontslagen zullen vallen. Ik hoop oprecht dat Defensie deze belofte in goed huisvaderschap in het oog zal houden.'

Blijven lachen

De krijgsmacht staat ook nog de mogelijke afschaffing van de dienstplicht te wachten. Welke uitspraak de commissie dienstplicht hier ook over zal doen, de gevolgen ervan voor de Koninklijke Landmacht zijn nu nog niet te overzien. Generaal Graaff: 'De dienstplicht is me altijd lief geweest. Het is een goede manier om de jeugd te betrekken bij de veiligheid en verdediging van ons land. Aan de andere kant is de dienstplicht ook erg gekoppeld aan de verdediging van huis en haard. Voor het optreden ver van huis vormt het eerder een complicatie, omdat dienstplichtigen dan uitsluitend op basis van vrijwilligheid worden ingezet.' Graaff heeft er een hekel aan over het graf heen te regeren. Met goedbedoelde raad wil hij zijn opvolger daarom zeker niet overladen. 'Wel wens ik hem oprecht toe gezond te blijven en dat hij af en toe zal kunnen blijven lachen.' ■